

IN MEMORIAM

PROFESOR DOKTOR HABILITOWANY JERZY MAŁECKI (1944–2025)

W dniu 29 grudnia 2025 r. zmarł prof. dr hab. Jerzy Małecki. Odszedł od nas Człowiek wybitny: prawnik humanista, łączący niezależność intelektualną z poczuciem misji uczonego i sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego, wspaniały nauczyciel akademicki, wychowawca wielu pokoleń polskich prawników, prawnik o imponującym dorobku naukowym i orzecznictwym, wspaniały nauczyciel akademicki, wyróżniający się uczciwością, skromnością oraz sumiennością w wypełnianiu obowiązków.

Received: 16.02.2026. Accepted: 21.02.2026.

© by the Author, licensee University of Lodz – Lodz University Press, Lodz, Poland. This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license CC-BY-NC-ND 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Funding information: Not applicable. **Conflicts of interests:** None. **Ethical considerations:** The Author assures of no violations of publication ethics and takes full responsibility for the content of the publication. **The percentage share of the authors in the preparation of the work is:** M.F. 100%. **Declaration regarding the use of GAI tools:** Not used.

Pogrążeni w smutku i żalu po śmierci Pana Profesora pragniemy przypomnieć najważniejsze fakty z Jego życia.

Pan Profesor Jerzy Małecki urodził się 9 maja 1944 r. w Czarnkowie.

Od początku swej kariery naukowej Profesor był związany z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM). W latach 1966–1968 był wolontariuszem w tamtejszej Katedrze Prawa Finansowego, od września 1968 r. – asystentem i starszym asystentem.

W latach 1969–1971 odbywał aplikację sądową w Sądzie Wojewódzkim w Poznaniu.

W 1973 r. na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu obronił rozprawę doktorską pt. *Fundusze pozabudżetowe rad narodowych* i został zatrudniony w Katedrze Prawa Finansowego jako adiunkt. Habilitował się w 1982 r. na podstawie pracy *Prawnofinansowe instrumenty ochrony i kształtowania środowiska* (Poznań 1982) i w 1983 r. został docentem. W roku 1991 uzyskał stanowisko profesora nadzwyczajnego, zaś tytuł profesorski w roku 2000.

Pan Profesor Jerzy Małecki był znakomitym, mocno zaangażowanym organizatorem życia naukowego. W UAM w Poznaniu pełnił następujące funkcje: w latach 1980–1982 był protokolantem Senatu UAM, w latach 1984–1987 kierownikiem magisterskiego studium administracji, w latach 1990–1996 kierownikiem Podyplomowego Studium Finansów Samorządu Terytorialnego. Był także członkiem szeregu komisji Senatu UAM, np. ds. budżetu i finansów, ds. obszaru północnego rozwoju miasta Poznania, ds. kształcenia w zakresie kształtowania i ochrony środowiska, ds. administracji i pracowników administracyjnych, a także uczelnianej komisji rekrutacyjnej na studia.

W latach 2000–2014 Pan Profesor kierował Katedrą Prawa Finansowego Wydziału Prawa i Administracji UAM w Poznaniu.

Pan Profesor Jerzy Małecki pełnił funkcje organizacyjne i naukowe również poza UAM. W latach 1987–1992 przez dwie kadencje był członkiem zespołu Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów, w latach 1990–1991 ekspertem szeregu komisji Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz doradcą ds. finansowych Krajowego Sejmiku Samorządu Terytorialnego, w latach 1997–1999 członkiem Komisji Egzaminacyjnej ds. Doradztwa Podatkowego.

Pan Profesor Jerzy Małecki współpracował z wieloma różnymi ośrodkami naukowymi w kraju i za granicą. W 1971 r. odbył staż naukowy w instytucie naukowo-badawczym Ministerstwa Finansów, a w 1980 i 1984 r. na uniwersytetach niemieckich: w Instytucie Gospodarki Światowej w Kilonii, Instytucie

Finansów Uniwersytetu w Kolonii i Katedrze Ekonomiki Społecznej Uniwersytetu w Mannheim. Pan Profesor był także członkiem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wielkopolskiej Sekcji Finansów i Polityki Pieniężnej Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Stowarzyszenia Prawa Ochrony Środowiska, międzynarodowego stowarzyszenia „Centrum Informacji i Badań nad Finansami Publicznymi i Prawem Podatkowym Państw Europy Środkowej i Wschodniej” z siedzibą w Białymstoku. Pan Profesor Jerzy Małecki był członkiem rad naukowych czasopism: „Monitor Podatkowy”, „Finanse Komunalne”, „Przegląd Orzecznictwa Podatkowego”, „Kwartalnik Prawa Podatkowego”, „Przegląd Podatkowy”, „Przegląd Prawniczy ELSA Poland”. Odegrał również istotną rolę w tworzeniu i pierwszych latach działalności Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych Uniwersytetu Łódzkiego.

Ogromnie ważną sferę życia Profesora Jerzego Małeckiego stanowiło pełnienie (od sierpnia 1991 r.) funkcji sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego. Warto dodać, że egzamin sędziowski Profesor zdał w 1971 r. na ocenę bardzo dobrą. Został zapamiętany jako sędzia wybitny, sprawiedliwy, o wielkim dorobku orzeczniczym.

Liczne obowiązki organizacyjne oraz sprawowanie funkcji sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego nie przeszkadzały Profesorowi Jerzemu Małeckiemu w prowadzeniu niezwykle aktywnej działalności naukowej. Pod względem merytorycznym przedmiotem badań naukowych Profesora były zagadnienia z zakresu socjologii prawa, teorii prawa finansowego, prawa finansów samorządu terytorialnego, podatków i prawa podatkowego, prawa finansowania ochrony środowiska, historii nauki prawa finansowego i finansów publicznych oraz sądowego stosowania prawa publicznego.

Prace naukowe Profesora wyróżniały się oryginalnością oraz aktualnością i doniosłością podejmowanych w nich problemów. Były istotne tak dla teorii, jak i praktyki szeroko pojętego prawa finansowego. Jako pierwszy w powojennej polskiej literaturze skarbowej Pan Profesor Jerzy Małecki podjął kompleksowe badania nad funkcjonowaniem gospodarki pozabudżetowej, a w szczególności funduszy pozabudżetowych. Częściowe wyniki tych badań zostały opublikowane w pracy pt. *Fundusze pozabudżetowe rad narodowych* („Problemy Rad Narodowych, Studia i Materiały”, nr 40, Warszawa 1978). Postępująca degradacja środowiska naturalnego w Polsce i nieskuteczność stosowanych metod administracyjnych, cywilistycznych i penalnych jego ochrony – skłoniła Pana Profesora Jerzego Małeckiego do podjęcia studiów nad przyczynami tego stanu rzeczy. W szeregu opublikowanych prac z tego zakresu (np.: *Prawnofinansowe instrumenty*

ochrony i kształtowania środowiska, Poznań 1982; *Finansowe instrumenty terenowej ochrony środowiska*, [w:] *Finanse gospodarki terenowej*, pod red. J. Wierzbickiego, PWE, Warszawa 1989; *Podatki, opłaty i kary pieniężne w ochronie środowiska*, [w:] *Reforma systemu finansowego państwa*, pod red. J. Kalety, PWE, Warszawa 1991) Pan Profesor sformułował powszechnie obecnie akceptowany pogląd, że jedyną drogą do uzdrowienia środowiska jest zastosowanie mechanizmów gospodarki rynkowej i przyjęcie w polskim ustawodawstwie zasady sprawy: „kto zanieczyszcza i korzysta ze środowiska powinien ponosić odpowiedzialność prawnofinansową”.

Pod koniec 1990 r. Krajowy Sejmik Samorządu Terytorialnego w Poznaniu utworzył Krajowy Instytut Badań Samorządowych, który powołał w swej strukturze Zespół Finansów i Budżetów Gmin, a kierownictwo tego zespołu powierzono Panu Profesorowi J. Małeckiemu. Pod kierunkiem Pana Profesora Małeckiego opracowany został również, na zlecenie Sejmiku, pierwszy projekt kompleksowej ustawy o finansach komunalnych, stanowiący inspirację dla prawodawcy i przedstawicieli samorządu w trakcie dalszych prac nad kształtowaniem rozwiązań prawnych dotyczących finansów samorządu w Polsce (J. Małecki, J. Sobiech, *Finanse komunalne – autorski projekt ustawy (I wersja – listopad 1991 r.)*, Poznań 1992).

Wykonywanie przez Pana Profesora Jerzego Małeckiego obowiązków sędziego Naczelnego Sądu Administracyjnego zainspirowało Go do napisania szeregu rozpraw i artykułów ukazujących niedostatki regulacji prawnofinansowych w demokratycznym państwie prawnym. Pan Profesor był zawsze wierny idei prawa i wierny etyce.

W wielu publikacjach różnych autorów dużo emocji wywołał w szczególności artykuł Profesora pt. *Prawotwórcza rola orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawach podatkowych* („Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” 1993, z. 4), w którym wyraził pogląd, że *lex falsa lex non est* – sędziowie narodu nie mogą być istotami bez duszy, niemogącymi złagodzić siły ani surowości złego prawa. W okresie przemian ustrojowych i niedoskonałości prawa podatkowego konieczne jest odejście od pozytywistycznego pojmowania źródeł prawa na rzecz funkcjonalnego ich ujęcia, co w 1916 r. postulował już m.in. młody docent Uniwersytetu Jagiellońskiego Antoni Peretiatkowicz, późniejszy twórca Wydziału Prawno-Ekonomicznego Uniwersytetu Poznańskiego i rektor tej uczelni.

Pan Profesor Jerzy Małecki pozostawił po sobie bogaty dorobek naukowy. Jest autorem blisko 200 opracowań naukowych i licznych recenzji w przewodach doktorskich, habilitacyjnych i postępowaniach o nadanie

tytułu profesora. Na wniosek Senatów Uniwersytetów Łódzkiego (UŁ) i Wrocławskiego (UWr) był recenzentem w sprawie o nadanie tytułu doktora *honoris causa* Panu Profesorowi Bogumiłowi Brzezińskiemu (UMK) oraz Panu Profesorowi Włodzimierzowi Nykielowi (UŁ).

Działalność Pana Profesora Jerzego Małeckiego spotykała się i spotyka z wielkim uznaniem, co znalazło wyraz w licznych nagrodach i odznaczeniach. W 1990 r. Pan Profesor otrzymał zespołową nagrodę naukową II stopnia Ministra Edukacji Narodowej za pracę *Finanse gospodarki terenowej*. Był wielokrotnie nagradzany i wyróżniany przez Rektora UAM: nagrodami naukowymi I, II i III stopnia indywidualnymi oraz zespołowymi; za prace badawcze (realizację grantów), za osiągnięcia dydaktyczne i organizacyjne. Profesor został odznaczony Złotą Odznaką Ministra Finansów za Zasługi dla Finansów PRL (1987), Złotym Krzyżem Zasługi (1989), medalem „Virtus Est Perfecta Ratio” im. Księcia Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego (2013), medalem „Zasłużony dla Wymiaru Sprawiedliwości – Bene Merentibus Iustitiae” (2013), Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski (2014) za wybitne zasługi dla wymiaru sprawiedliwości, za zasługi w kształtowaniu demokratycznego państwa prawnego.

Kunszt w zakresie kultury prawnej i mistrzostwo sędziowskiej, prawniczej egzegezy, pasja badawcza, imponujący rozmiarami i rozległością badań dorobek naukowy, zbudowały naukową renomę, jak i autorytet moralny Pana Profesora Jerzego Małeckiego. Pan Profesor Jerzy Małecki był prawdziwym, autentycznym Naukowcem, a zarazem niezwykłym i niepowtarzalnym Człowiekiem. Jego prawość, szlachetność, odwaga i odpowiedzialność stanowić będą zawsze najwyższe wytyczne dla nas – Jego uczniów i przyjaciół. Był bowiem człowiekiem o twardych zasadach moralnych i jednocześnie wielkiego ciepła i serdeczności. Cechowała Go autentyczna troska o dobro drugiego człowieka. Życzliwy, przyjazny, tolerancyjny, wyuczulony na dobro, pełen spokoju i pogody ducha, także w czasach trudnych. Honor i godność towarzyszyły Profesorowi w życiu.

I takim Go zapamiętamy.

W imieniu Zakładu Prawa Finansowego
Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Prof. dr hab. Magdalena Fedorowicz
 <https://orcid.org/0000-0002-5578-5170>